

Retningslinjer for vurdering af ”særlig tilfælde” og ”betydelig effekt” for [VKP-lavbundsordningen](#)

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) foretager vurderingen på baggrund af ansøgers oplysninger og de kriterier, der var gældende ved ansøgning om etablering. En effektiv sagsbehandling forudsætter, at ansøger allerede ved ansøgningstidspunktet har forholdt sig til, om kriteriefravigelse er nødvendig.

Omkostningseffektivitet

Lavbundsprojekter skal være omkostningseffektive. Et lavbundsprojekt anses ikke for at være omkostningseffektivt, hvis det ansøgte beløb overstiger den vejledende referenceværdi¹ med mere end 4² gange. Kriteriet kan fraviges, hvis gennemførelsen af projektet har en betydelig effekt i forhold til formålet med lavbundsindsatsen.

Lavbundsprojekter har tre formål jf. § 1 i BEK. nr. 13 af 13/01/2025.

1. Reduktion af drivhusgasudledning
2. Fjernelse af kvælstof
3. Forbedring af natur

Som udgangspunkt for vurderingen af betydelig effekt tager SGAV blandt andet afsæt i nedenstående forhold:

Betydelig effekt i forhold til drivhusgasreduktionsformålet

- Et betydeligt overlap med kulstofrig tørvejord (>6% OC) der vådlægges, set i forhold til det nationale mål om udtagning af 140.000 ha inkl. randarealer.
- Projektet har en høj arealeffektivitet for drivhusgasreduktion.

Betydelig effekt i forhold til kvælstofreduktionsformålet

- Projektet bidrager med en betydelig kvælstofreduktion set i forhold til indsatsbehovet i oplandet.
- Projektet tilbageholder fosfor.

¹ Referenceværdien fremgår af tilskudsbekendtgørelsen til vådområder og lavbundsprojekter.

² Før 2021 var det 3 gange den vejledende referenceværdi.

- Oplandet er, set i forhold til forventet effekt og tidspunkt i planperioden, udfordret på underansøgning, baseret på en vurdering af oplysninger om igangværende forundersøgelser- og realiseringsprojekter.
- Der er tale om det sidste vådområdeprojekt i oplandet, hvor gennemførelse af projektet sikrer at indsatsbehovet for vådområder i oplandet jf. den gældende vandplanperiode indfries.

Betydelig effekt i forhold til naturformålet

- Projektet bidrager til at fremme naturens kvalitet og til at skabe sammenhængende og robuste naturområder indenfor Natura 2000, Robuste naturområder kan f.eks. fremmes når lavbundsprojektet etableres i tilknytning eller grænser op til eksisterende naturområder, og vandstanden hæves indenfor projektområdet.

Beliggenhedskriterie på kulstofrige jorder

For lavbundsprojekter har der tidligere været fastsat et mindstekrav til procentmæssigt overlap med kulstofrige lavbundslande³.

Kriteriet om beliggenhed kan fraviges i *særlige tilfælde* på baggrund af en konkret vurdering. Som udgangspunkt for vurderingen af ”*særlige tilfælde*” tager SGAV bl.a. afsæt i nedenstående forhold.

- Projektets arealeffektivitet for drivhusgasreduktionen (ton CO₂-ækvivalenter/ha) er meget høj.
- Projektet bidrager med en høj kvælstofreduktion i et opland med kvælstofindsatsbehov.
- Opdatering af kortgrundlaget for kulstofrige jorder har medført ændring i projektområdets jordklassificering, men er meget tæt på at overholde kriteriet.

Øvrige forhold som vægter positivt sammen med de ovenfor nævnte eksempler:

- Projektet bidrager til at fremme naturens kvalitet og til at skabe sammenhængende og robuste naturområder. Der lægges i den sammenhæng vægt på om projektet eks. understøtter Natura 2000-områder. Robuste naturområder kan eks. fremmes når lavbundsprojektet etableres i tilknytning eller grænser op til eksisterende naturområder.

Ovenstående liste er ikke udtømmende, og de nævnte eksempler er ikke garantier for en fravigelse fra kravet om beliggenhed.

Kriterie om arealeffektivitet

Lavbundsprojekter har tidligere skulle opfylde et mindstekrav for arealeffektivitet for drivhusgasreduktion⁴.

Kriteriet om arealeffektivitet kan fraviges i *særlige tilfælde* på baggrund af en konkret vurdering. Som udgangspunkt for vurderingen af ”*særlige tilfælde*” tager SGAV bl.a. afsæt i nedenstående forhold.

- Projektet bidrager med en høj kvælstofreduktion i et opland med kvælstofindsatsbehov

³ De specifikke krav til overlap og kulstofindhold i jorden fremgår af den bekendtgørelse, der var gældende på tidspunktet for ansøgning om etablering. For projekter ansøgt i 2022 og i 2024 og frem er der ikke krav til beliggenhed på kulstofrige lavbundslande.

⁴ kravet om arealeffektivitet for drivhusgasreduktion er gældende for projekter ansøgt fra 2017-2022

- Opdatering af kortgrundlaget for kulstofrige jorder har medført ændring i projektområdets jordklassificering, men projektet er tæt på at kunne leve op til kriteriet.

Øvrige forhold som vægter positivt sammen med de ovenfor nævnte eksempler:

- Projektet bidrager til at fremme naturens kvalitet og til at skabe sammenhængende og robuste naturområder. Der lægges i den sammenhæng vægt på, om projektet eks. understøtter Natura 2000-områder. Robuste naturområder kan f.eks. fremmes, når lavbundsprojektet etableres i tilknytning eller grænser op til eksisterende naturområder.

Ovenstående liste er ikke udtømmende, og de nævnte eksempler er ikke garantier for en fravigelse fra kravet om arealeffektivitet.

Kvælstofindsatsbehov

Fra 2021 og til og med 2023⁵ har der i bekendtgørelserne under prioriteringsbestemmelserne for lavbundsprojekter eksisteret en række bestemmelser i forhold til, at projekterne ikke måtte overskride det forventede indsatsbehov i et opland.

Bestemmelserne om kvælstofindsatsbehov har været formuleret forskelligt og vedrørt forskellige geografiske enheder fra delvandoplande til kystvandgrupper. For at vide hvilke bestemmelser og hvilke geografiske enheder der administreres efter, henvises til den bekendtgørelse, som projektet har fået tilsagn efter.

Fælles for de forskellige bestemmelser om beliggenhed i forhold til kvælstofindsatsbehov er, at der har været mulighed for at overskride kvælstoframmen for oplandet, da bestemmelsen har kunnet fraviges i særlige tilfælde.

Som udgangspunkt for vurderingen af særlige tilfælde i forhold til beliggenhed i delopland med indsatsbehov kan SGAV blandt andet afsæt i nedenstående forhold:

- Der er tale om det sidste lavbundsprojekt i oplandet, hvor gennemførelse af projektet sikrer, at kvælstofindsatsbehovet for lavbundsprojekter i oplandet indfries.
- Projektet vil bidrage med en relativt høj arealeffektivitet for drivhusgasreduktion.
- Projektet ligger i tilknytning til et Natura 2000 område, der fremgår af en liste over Natura 2000-områder, hvor lavbundsindsatsen kan bidrage til at udvide eller understøtte naturtyper eller artslevesteder, som kan findes i et tilhørende bilag til bekendtgørelsen.

Ovenstående liste er ikke udtømmende, og de nævnte eksempler er ikke garantier for en fravigelse fra kravet om beliggenhed i opland med kvælstofindsatsbehov

⁵ §19 stk. 4-6 i Bek. 191 af 08/02/2021, § 19 stk. 4-6 i bek. 318 af 01/03/2021, § 11 stk. 4-6 i bek. 236 af 15/02/2022, og § 10 stk. 4-7 i bek. 1174 af 20/09/2023